

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo**Poština plačana v gotovini.**

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so peštine proste. Telefon interurban št. 113.

86. številka.**Maribor, dne 1. avgusta 1928.****Letnik XV.**

Dr. K.

Zunanja politična orientacija.

Vodilno vlogo v evropski zunanji politiki igra trenutno Francija in Anglija. Prva leta po vojski sta šle skupaj v prijateljstvu, sedaj še tudi gresta skupaj, ententa še ni razbita, vendar prijateljstvo pokaže na vseh koncih in krajih. Vsaka od obeh velesil si med tem skrbno pripravlja skupino držav, ki bi v vsakem slučaju stala zvesto ob njeni strani.

Francija misli, da sme računati na podporo male entente in Poljske. Avstrija sedaj nič ne pomeni in se še bo dolgo morala zadržati popolnoma nevtralnno. Pri Madžarih je Francija očividno izgubila partijo, v Bolgariji še igra ni odločena, vendar se vkljub čudnemu zadržanju francoskega poslanika v Sofiji, ki aktivno in odkrito podpira vse bolgarske proti Jugoslaviji, Rumuniji in Grški naperjene akcije, igra približuje svojemu koncu in sicer neugodno za Francijo.

Anglija igra spretnejše. Italijo ima na svoji strani in jo je na lozanski konferenci podpirala z uspehom v njenih sredozemskih aspiracijah. Z velikanskimi žrtvami, ki so zabeležene v lozanski mirovni pogodbi — odrekla se je kapitulacijam, stalni kontroli v Dardanelah, protektoratu nad armenskimi in grškimi kršč. manjšinami — si je kupila prijateljstvo Turčije, ki stopa sedaj, ko je dobila iztočno raketijo, zopet v vrste evropskih večjih držav. Z majhnimi protekcijami je spravila Madžarsko na svojo stran, ki se čuti za angleškim hrbtom tako varna, da sta v zadnjem času smela nastopiti njen zunanji minister Darway in ministrski predsednik Bethlen ter javno na parlamentarni tribuni napadati in izzivati malo entento. Tudi v Nemčiji je vsled angleške vloge v reparacijskem konfliktu vsa nemška javnost pripravljena tako, da že simpatizira z angleško politiko. Kakor rečeno, Bolgarija se nagiba vsebolj na angleško stran.

Kje je Rusija? Ona se je še komaj od genovske konference sem začela pojavljati aktivneje v zunanji politiki. Videli smo še komaj prve korake komunistične zunanje politike. Brezdvomno je, da simpatizira boljševisvistična Rusija z Nemčijo. Nobena tajnost ni, da bi zadnje tedne lahko nemški komunisti situacijo dobili v svoje roke, a tega niso storili na željo iz Moskve, in tudi, kakor se zatrjuje, tega ne bodo storili, razen, da jih razmere k temu prisilijo. Nemčija te simpatije Rusom tudi pošteno vrača in že leto in dan nobena država v Nemčiji ni tako popularna v širokih masah, kakor Rusija. Vendar dalje kot do prijateljstva z Nemčijo Rusija do danes ni mogla spraviti. Zato je opaziti v vrstah ruske diplomacije velika nervoznost. Diplomacija se boji izolacije v Evropi, kajti ruske zveze z azijskimi državami, ki so zelo intimne in mnogobrojne, pridejo na drugo stran računa. Zadnji čas stoji Rusija v vednih konfliktih z Anglijo, a kakor nam zatrjujejo komunistični voditelji nekaterih drugih držav, so ti konflikti namerno nekoliko ostrejši, da bi si Anglija zaželela mir in — prijateljstvo z Rusijo. S Francijo bi Rusija lahko hitro prišla do prijateljskih odnosov, a si jih ne želi, ker nima ž njo dovolj važnih skupnih interesov. Ljubezen do Francije bi bila le platonična, posebno sedaj, ko se je med Rusijo in Nemčijo etabrirala Poljska, ki je še vrhu tega popolnoma v francoski odvisnosti. Rusom lebdi pred očmi zveza z Anglijo in Nemčijo ter prijateljstvo z Balkanom, kojega potrebuje za svojo politiko napram Carigradu. S Carigradom je prišla boljševisvistična Rusija po lozanski konferenci že v tradicionalno rusko smer, v neprijateljstvo.

V tej sliki, pravzaprav v teh konturah, se nam prikazuje danes evropska zunanja politika. Nevarnost je, da postane Francija kmalu izolirana v Evropi. In veliko vprašanje je, ali se naj mala ententa veže nerazvezljivo ž njo proti Angliji, Rusiji, Italiji in Turčiji? Mislimo, da je treba tudi mali ententi misliti, kako bo uravnavala za bodoče svojo zunanjo politiko, da ne spravi sebe in svojih držav v veliko nevarnost. Velika ententa se bo še sicer nekoliko časa držala, morala držati, ker sicer nastane kaos v Evropi, vendar je treba že sedaj gledati tudi na možnosti bodoče evropske konstelacije.

Politični položaj.

O novi hrvatski stranki, ki naj bi odvojila inteligenco od seljaštva, sanjajo režimski krogi, zagrebški «Obzor» pa odgovarja: Srbijanci se nikdar niso zanimali za Hrvate, ker jih je šovinistični tisk podučeval, da Hrvatov ni in da je to samo umeten avstrijski fabrikat, zato pa ni čuda, da Hrvatov še danes ne poznajo ter da računajo po sebi, kako bi se dala hrvatska inteligenca za skledo leče pridobiti za boj proti Radiču, ker ta včasih po njej udriha. In motijo se. Meščanstvo se ne more strinjati z Radičem in lahko se radi njegovih izpadov tudi razjezi, ve pa, da je narodni interes večji od

stanovskega in zato ne bo služilo kot orodje proti seljaški stranki niti tedaj, če bi Radič popolnoma zaplaval v vode Stambolijskega, enostavno zato ne, ker se inteligenca ne da izrabititi proti seljaku, proti svojemu lastnemu narodu. Radič se lahko zmoti, lahko reče ali napravi mnogo tega, kar mu niti lastni pristaši, a kaj šele zavezniki, ne odobravajo, ali dokler on proti nasilju in terorju zastopa pravično idejo samouprave in enakopravnosti Hrvatov in Srbov, tako dolgo so vse posamezne izjave, poteze in manevri čisto postranska stvar. Dokler z ene strani Beograd ne prizna Hrvatom primarno politično in državljansko pravo, a dokler z druge strani Hrvatska seljaška stranka brani te pravice, je popolnoma nemogoča in brezizgledna vsaka nova stranka ali grupacija inteligence, ki bi vršila ulogo nekdanjih madžaronov ter iz osebnih interesov pomagala pritisniti Hrvate ter napraviti iz hrvatske in slovenske zemlje kolonijo beogradske oligarhije. To je tem manj mogoče, ker se hrvatska inteligenca popolnoma strinja z Radičem, ki je ne samo enkrat izjavil, da hoče sporazum s Srbi na oni podlagi, ki jo je že davno predlagala tudi hrvatska inteligenca. Zato je nemogoča vsaka sprememba v hrvatskih vrstah, pač pa ima Beograd dolžnost, da iz temelja spremeni svojo politiko in to se bo tudi zgodilo, sicer ne iz bratske ljubezni, pač pa radi mednarodnega položaja. Hrvati lahko čakajo.

Iz kronike Slov. republikanske stranke! Glasilo skrahirane republikanske stranke «Naša vas», ki je izhajalo pred volitvami v Celju, je po polomu stranke nehala izhajati, ker Novačan ni imel več denarja in tudi ne kredita, da bi še nadalje plačeval tisk. Obstojal je konzorcij za izdajanje lista, katerega je financiral trgovec Veldin iz Središča in v tega vtaknil okrog 30 tisoč kron. Pred kratkim se je pred mariborskem sodišču vršila razprava med udeleženci konzorcija, ker je Veldin zahteval, da mu ti vrnejo denar. Tožba je izpadla v korist Veldina in so obtoženci, med njimi Mahen, Tlaker itd, zelo jezijo na Novačana, ker jim je povzročil toliko stroškov. Marsikomu naj bo to za vzgled. Res lep patron je ta Novačan. Prvotno je bil demokrat, nato samostojnež in kot tak Puceljsek sekretar v njegovem ministrstvu, pozneje srbski zemljoradnik, iz zemljoradnika je postal vnet Radičev republikanec, dokler ga ta ni nagnal in si je ustanovil popolnoma lastno stranko slov. republikancev. Tudi v tej ni imel sreče. Nekaj tednov pred volitvami so mu jo razbili Veldin, Kelemina, Fijavž in neki Hrvat, ter iz nje ustanovili Slov. republikansko seljaško stranko in dosegli pri volitvah dva mandata, dočim je Novačan popolnoma pogorel. — Vkljub neuspehu pa Novačan še vedno ne miruje. Pred par dnevi se je v Belgradu globoko klanjal Pašiču in zatrjeval, da je največji monarhist in da želi zopet oživetiti svojo nekdanjo SRS, če mu dajo dovolj denarja. Verjamemo, da je lepo živeti brez dela in nič delati. Toda mi Slovenci povemo Novačanu, da ne plačujemo davkov za lenuhe in kdor ne dela, naj ne jel! Le eno stranko imamo v Sloveniji, ki se bori za našo svobodo, za delavca, kmeta in nameščenca ter proti vsem izkoriščevalcem revnega ljudstva in to je SLS. In ta stranka ne bo dala nikdar in nikjer mesta farizejem in varalicam a-la Novačan in njegovi monarhistični republikanski stranki.

Nezadovoljnost diplomatskih uradnikov. Diplomatski uradniki s pravniško kvalifikacijo so vsled malih plač, ki jih dobe po novem uradniškem zakonu, nezadovoljni, ker ne morejo pristojno živeti ter pretijo, da bodo izstopili iz državne službe.

Po svetu.

Konferenca Male antante je končana sporazumno in soglasno. V čem, to se sedaj še ne ve. Francoski listi povdarjajo, da je sklenjen najodločnejši odpor proti zvezi Nemčije, Avstrije, Ogrske in Italije in da mala antanta popolnoma soglašala s francoskim stališčem glede reparacij.

V Nemčiji je nedelja s fašistovskimi in protifašistovskimi manifestacijami minila brez posebnih dogodkov. Skoraj gotov pa je odstop dosedanje vlade in govori se o koaliciji socialistov z meščanskimi strankami.

Anglija in Madžarska. V zgornji zbornici je minister za zunanje zadeve lord Curzon izjavil, da je Anglija pozvala sosede Madžarske, da naj vzpostavijo s to državo prijateljske stike. V razgovorih z dr. Benešem je konstatiral, da čehoslovaški minister za zunanje zadeve napram madžarskemu problemu zavzema prijazno stališče. Anglija je za to, da Madžarska dobi mednarodno posojilo po primeru Avstrije. Tudi ostali lordi so se zelo zavzeli za Madžarsko in lord Newton je celo predlagal, naj Anglija nobeni državi male antente ne posodi denarja, dokler se le-te ne sporazumeje z Madžarsko. Treba pa je naglašati, da je lord Curzon odločno naglašal, da mora Madžarska določbe trianonske pogodbe lojalno izpolnjevati. Tudi je dejal, da bo ena

glavnih nalog konference v Sinaji, da reši madžarski problem v njegovem smislu. Svoje stališče glede kredita Madžarski so Angleži že razložili zastopnikom drugih držav, na konferenci male antante v Sinaji je pa veliko iznenadenje povzročilo dejstvo, da je nastala razlika v mišljenju glede tega vprašanja med dr. Benešem in Duco (Rumunija) na eni strani ter dr. Ninčičem na drugi strani, ker sta dr. Beneš in Duca bila voljna, da se ukine generalno zastavno pravo na Madžarskem, med tem, ko je dr. Ninčič zahteval še večje garancije. Dr. Ninčič se je obrnil v Beograd po nova navodila.

Konkurenca Amerike. Z neko čudovito brzino se je posrečilo Ameriki zagospodariti s svojimi proizvodi na evropskih tržiščih, zlasti onih, ki so živeli od jugoslovanskega izvoza. Ameriška mast, meso, slive, sadne konzerve in druga živila so direktno poplavila evropsko tržišče. V vseh važnih središčih so Amerikanci zgradili skladišča, da omogočijo borbo proti agrarnim proizvodom evropskih poljedelskih držav. Na tržiščih, ki so naravna izhodišča jugoslovanskih proizvodov, Amerikanci isto blago ceneje prodajajo. Sedaj Jugoslavija ne samo, da ne more masti izvažati, ampak je celo navezana na uvoz amerikanske masti, za katero ni potreba pri uvozu plačati carine, pa je radi tega cenejša. Največji udarec pa preti naši izvozni trgovini, ker so Amerikanci pričeli uvažati v Evropo živo živino. Prvi transporti so bili nedavno izkrcani v Rotterdamu, ter so odpremljeni na tržišča v Pragi in Dunaju, ki so bila dosedaj glavni konsumenti jugoslovanske živine in mesa. Amerika pa se je vrgla tudi na italijanski trg, ter hoče popolnoma izpodriniti jugoslovanske trgovce. Veliki transporti živine in živil so že prispeli v italijanske luke in Amerikanci prodajajo to blago po 20 do 30 odstotkov pod tržno ceno. Lahko je misliti, kakšne posledice bo imela ta tekma na dunajskih, praških in italijanskih trgih. Samo če pomislimo na naš carinski sistem, na težkoče v prometu in na celi sistem našega izvoza, pridemo do prepričanja, da bo Ameriki lahko nas izpodriniti na teh nam najboljših trgih. Amerikanci sicer zatrjujejo, da je bil to samo poskus, če evropski trg konvenira njihovemu izvozu. Ker pa je ta poskus brezdvomno ugodno izpadel, sigurno ne bo ostalo samo pri njem. Pričakovati imamo popolno prevlado amerikanskih živilskih proizvodov na naših trgih. Z večjimi transporti bodo se cene še bolj znižale in bo nemogoče voditi konkurenco s silno ameriško industrijo, ki bo gotovo vse poskusila, da si ohrani evropske odjemalce. Ako naša država v najkrajšem času ne začne s pospeševanjem živinoreje, ako ne olajša izvoza, da mu omogoče razvoj, potem se ne bo treba čuditi, če bodo v kratkem času vsi važnejši evropski trgi za naša živila zaprti. Naša mesna industrija, ki se je izključno vsled izvoza tako povzdignila, bo popolnoma propadla. Kmetje, katerim je dosedaj edino še živina nosila nekaj dohodkov, bodo izgubili še ta vir ter popolnoma ubožali. Amerikanska živila nam bodo konkurirala celo na domačem trgu. Brez dvoma je, da bodo cene živine padle, toda cene drugih potrebščin pa bodo šle gotovo kvišku, ker bo valuta še slabše stala, kakor sedaj. Gospodarski polom, ki že itak preti naši državi, bo potem popoln.

Beleške.

Živel naslednik! «Slob. Tribuna» piše: Lansko leto je bila naša ujedinjena domovina tako srečna, da je sprejela zopet v svojo sredino svojega izgubljenega sina dr. Ivana Šusteršiča. Bil je veren pomagač pri vsaki avstrijski politiki pred izbruhom vojne. Za časa svetovne vojne pa je bil eden najbolj agilnih habsburških agentov. Po prevratu je bil v Švici v krogu zadnjih zvestih prijateljev rajnega Karla Habsburžana. Imel je stike s črnogorsko vlado in razgovarjal se je tudi z D' Annunziem. Po povratku v ujedinjeno domovino je postal državotvorec. Pohitel je v Beograd, kjer se je globoko poklonil predsedniku kraljeve vlade g. Nikoli Pašiču. Dr. Šusteršič je bil očaran od Pašiča, a Pašič je bil z njim čisto zadovoljen. Podal se je v volilno borbo kot zaveznik in pomagač državotvorne politike. G. Šusteršič je sicer propala duša, a njegove zasluge so in ostanejo nezabne in nevenljive. Letos pa se je vrnil v svojo domovino po milosti režima njen drugi zaslužni sinko g. Manko Gagliardi. Pred vojno je bil agent in konfident raznih inozemskih režimov. Med vojno si je privoščil razna zverstva. Po prevratu je bil emigrant in ni bilo nobene podlosti, katere ne bi bil zmožen in za njo sposoben. S časom je prišel v stik tudi z našimi poslaništvom na Dunaju in v Budimpešti. Slednjic ga je obiskal v Gradcu šef beogradske policije, ki se ni mogel načuditi, kako krasen dečko je ta Gagliardi in kako velike zasluge ima. In Manko Gagliardi se je vrnil in takoj je bil sprejet od samega kraljevega namestnika, a sigurno se mu bodo odprla še tudi kaka druga vrata. Manko Gagliardi se pretvarja v državotvorni element. Tako daleč je že torej prišlo v naši blagoslovljeni in

svobodni Jugoslaviji. Etika naše državotvorne politike je tako porazno jasna, da ne potrebuje prav nobenega tolmačenja. Mnogi najboljši in za ujedinjeno domovino najbolj zaslužni možje so proglašeni za separatiste, defetiste in protidržavne. Vsi Hrvati in Slovenci so žigosani kot avstrijska raja. Ravnokar označeno obsodbo Hrvatov in Slovencev je izrekel režim, ki je izvršil rehabilitacijo dr. Ivana Šusteršiča in Manka Gagliardija. Naš naraščaj in naši potomci bodo imeli vsaj vzore in vzgleda. Bodi izvržek svojega naroda, privoščil si v najtežavnejših momentih največje infamije, potem lahko postaneš najzaslužnejši mož in se bo že dobil režim, ki ti bo odpustil vse grehe preteklosti. Taka je morala slučajeve Šusteršiča in Gagliardija. Tako globoko je zagazilo naše javno življenje po petih letih svobode in edinstva. Kdo se bo neki vrnil v ujedinjeno domovino za Šusteršičem in Gagliardijem? Kdo si bo pridobil nove zasluge za državotvorno politiko? Sachs, Frank, ali pa kdo drugi. Mogoče, da državotvorna modrost to že zna. Torej: živel naslednik!

Redukcija invalidov. Beograjska vlada neprestano in vse reducira: iz državnih podjetij izmeče na tisoče kvalificiranih delavcev, po Bosni in Vojvodini odstavlja sposobne uradnike, namešča pa nesposobne protežirance v vedno večjem številu, v Vojvodini so posebej še sodniki reducirani, tako, da je sedaj veliko število sodnij zaprtih, iz vojske mislijo reducirati oficirje prečane in tako se reducira naprej po načinu, ki nikjer v svetu nima primere. Sedaj je na vrsti invalidska redukcija in ker imamo prave invalide, ki nobene podpore ne dobijo in najbrž tudi nikjer vpisani niso, in pa take, o katerih nihče ne bi mislil, da so invalidi, pa dobivajo podporo, si lahko mislimo, da bodo s to redukcijo pravi invalidi zopet brisani, novi pa imenovani. Pri nas invalidske mase tudi rastejo, ko se stran ke trgajo za njih glasove in sedaj, ko sama radikalija rešuje invalidsko vprašanje, bodo pa smeli ostati menda samo invalidi-radikali. Sestavilo se bo 10 komisij, ki bodo izvršile ponovni invalidski pregled in sedaj se že čuje po beograjskih listih, da bi se morale vse te komisije sestaviti v Beogradu in tudi to se naglašalo, da bi morali dobiti podpore samo srbski invalidi. Ko se vlada tako pripravlja na invalidsko redukcijo, jo pa obtožuje centralno invalidsko glasilo, da je njen dolg invalidom na neizplačanih podporah narasel že na 200 milijonov dinarjev. O rednem izplačilu podpor sploh ni govora in tako si pripravlja režim vedno večjo sramoto s postopanjem proti invalidskemu siromakom. Pri novem invalidskem pregledu je pa gotovo, da ne bodo reducirani oni invalidi, ki se po naročilu in plačilu vlade vrvavajo med invalide, da zagovarjajo režim ter prikrivajo njegove krivice nad invalidi. Vsi doslej sklenjeni invalidski pravi in izdatni protesti so še po delu teh vladnih eksponentov v invalidskih vrstah padli v vodo.

J. Veseljak:

Nekaj opazk k državnemu gospodarstvu.

Nikjer se menda ni toliko govorilo o bogastvu kakor ravno v naši državi. Od navdušenja in često naivnega strankarskega agitatorja v vasi, pa do finančnega ministra v beograjski zbornici, vse je vedlo pripovedovati, in še vedno in vedno sedaj pripovedujejo o neizmernih zakladih, o ogromnem bogastvu naše jugoslovske zemlje. No, in kdor je »bogat«, pač sme nekaj zahtevati in si sme nekaj privoščiti! Posebej pa zmagalec mora imeti nekaj izdatnih sadov od svoje zmage. To mnenje je zlasti vkoreninjeno v srbskem delu naših državljanov in ni čuda, ako se je razvijalo vse naše dosedanj državno gospodarstvo pretežno pod temi vidiki. Razvijalo se je tem lažje, ker je znaten notranje-politični faktor stal ves čas pasivno ob strani in se odrekal aktivnemu političnemu sodelovanju in sodelovanju na nedogledno škodo nas vseh.

Deficitno gospodarstvo.

Ves čas našega državnega življenja od ustanovitve naše skupne države pa do današnjih dni je naše državno gospodarstvo stalno pasivno. Mi nimamo le temporarnih blagajniških deficitov, temveč ves naš deficit je kroničen, realen deficit, ker je po soglasnem mnenju vseh finančnih strokovnjakov najnevarnejši pojav za državne finance.

Oglejmo si razvoj našega državnega gospodarstva v glavnih etapah od začetka do danes po proračunih!

Leta 1918-19 še nismo imeli za naše državno gospodarstvo nobenega točnega pregleda. To je ob razmerah, ki so jih ustvarile vojne razmere, pač precej samoumevno in nihče ne zameri, ako se takrat ni gospodarilo na podlagi proračuna, ker se dejanski ni moglo. Gotovo pa je, da bi se v tem času moralo v finančnem ministrstvu bolj smotreno in bolj energično organizirati, kakor se je to vršilo.

Za leto 1920-21 smo dobili prvi proračun. Pripravljen ga je Jankovič, dogotovljen in predložen pa Stojadinovič. Proračun je seveda skrajno približen ali aproksimativen v pretežnem delu svojih podatkov, tako glede državnih dohodkov, kakor glede državnih stroškov. — Najbolj zanesljiv in jasen je v svojih podatkih o Sloveniji. Celotno izkazuje 3,994,356,543 D izdatkov in 3,884,177,799 D dohodkov, torej primanjkljaja: 110 milijonov 178,744 D. Videli bomo, da je bil dejanski primanjkljaj neprimerno večji, kakor pa je v proračunu izkazani Seveda se ga je krilo pretežno z novimi novčanicami, deloma z najetimi notranjimi in zunanji

posojili, deloma pa je ostal narejeni dolg odprt in račun nedoravnani že leta in leta.

Konstituenta in njeno delo je koncem leta 1920 in prvo polletje 1921 potisnila vse drugo delo razun dela za ustavo v ozadje. Tako smo gospodarili, ali bolje: so gospodarili demokratje, radikalni in samostojni predolgo dobo z dvanajstimi, dokler ni prišel zopet na red nov proračun za leto 1922-23.

V proračunu za leto 1922-23, katerega je predložil in zastopal minister Kumanudi, najdemo izkazanih stroškov 6.934,597,430,39 D in dohodkov 6.964,946,864. — Din., torej prebitok 349,433,61 D. To bi bilo silno razveseljivo, ako bi bil ta prebitok resničen in ne samo na papirju! Dejanski smo imeli v državnem gospodarstvu deficit ali primanjkljaj, ker proračun ni bil v skladu z dejanskimi razmerami in ni upošteval brezpogojno utemeljenih, odnosno zakonsko zajamčenih državnih dajatev. Kumanudi kot minister in Sečerov kot glavni poročevalec sta delala s posameznimi partijami in pozicijami kakor znani starogrški Prokrust s svojimi žrtvami. Tukaj sta natezala ude, da so izgledali dovolj dolgi, tam sta jih sekala, da so bili kratki, kakor sta jih pač ravno ona rabila za svojo proračunsko posteljo. Da ob takšnih praktikalih posledice niso mogle izostati, je pač samoumevno.

Posledice, da se je umetno in prisilno ustvarilo navidezno ravnotežje v Kumanudijevem proračunu, se zrcalijo v Stojadinovičevem predlogu zakona o naknadnih kreditih, v katerem se zahteva okroglo 1.200 milijonov D za kritje stroškov, nezadostno predvidenih in dotiranih v omenjenem proračunu za leto 1922-23. — Dejansko torej nismo imeli ne prebitka, ne ravnovesja, temveč izdaten realen deficit. Vsa Kumanudijeva in Sečerova «coprnija» torej ni pomagala nič.

S 1. julijem tega leta bi morali imeti že odobren nov državni proračun in gospodariti na njegovi podlagi. Toda proračuna še ni in za meseca julij, avgust in september gospodarimo na podlagi «dvanajstin», to je na podlagi proračuna za leto 1922-23 ter zakona o naknadnih kreditih za to leto. Že na tej podlagi znašajo stroški za leto 1923-24 okroglo 8 tisoč 200 milijonov dinarjev, gotovo pa bodo znašali neprimerno več, saj se gotovo izvede zakon o ustrojstvu vojske in se izplačajo povišane oficirske plače, verjetno pa tudi uradništvo dobi od fin. ministra projektirano 25 odstot. zvišanje dosedanjih prejemkov in zvišani so tudi dodatki orožništvu. Kljub vsem davčnim povišanjem računamo ob teh razmerah lahko z realnim deficitom v proračunu za leto 1923-24, pa naj ga potem finančni minister očitno prizna ali pa prikrije, kakor je to bilo v proračunu za leto 1922-23.

Kaj vidimo iz navedenega?

Navedeni podatki nam predučujejo v surovih potezah dejstvo, da trpi naše državno gospodarstvo na kroničnem realnem deficitu; jasno pa nam kaže tudi nagli porastek izdatkov, katerega ne dohaja kljub radikalnim povišanjem direktnih in indirektnih davščin postavka skupnih državnih dohodkov.

Imejmo pred očmi ob teh razmerah še dejstvo, da v našem proračunu ni preskrbljeno za redno obrestovanje in amortizacijo predvojnih, medvojnih in po vojnih posojil. To dejstvo mora napolniti vsakogar, ki ima le malo pojma o državnem gospodarstvu in njegovem stanju, z največjo skrbjo in s strahom!

Jasno je, da živimo v državnem gospodarstvu v nekaterih panogah čez našo davčno moč. Nivo rednih potrebščin našega državnega proračuna ne odgovarja naši ekonomski sili in posledica bo morala biti ali popolna katastrofa naših financ, ali pa prebremenitev naših davkoplačevalcev in s tem njihova gospodarska propast, ali pa najradikalnejša restrikcija v raznih panogah državnega gospodarstva.

Zadnjič so ob priliki razprave o vojnem zakonu iz ministrske klopi in od strani večinskega poročevalca padle trditve: socialnim nalogom, prosvetnim nalogom, celo deloma pravnim nalogam se država zamore odreči; ne more pa se odreči svoji glavni nalogi: varstvu države na zunanji! Kaj nas čaka ob takem pojmovanju, kaj se bo črtalo in kje se bo črtalo, ako ostane merodajno to naziranje, to si lahko vsak uvidljiv človek izračuna. Seveda: veliko vprašanje pa je, ali so metode v dosego tega cilja pravilne! Mi smo mnenja, da niso. Naši demokratski zastopniki pa grede še dalje kakor radikalni. Ali iz politične oportuniteti, ali iz prepričanja, to je njihova stvar. Mi bomo polagali le jasen račun narodu in ta naj odloči!

Za danes smo si na jasnem, da je naše državno gospodarstvo stalno pasivno. Izvora deficita si ogledamo drugič!

Dnevne novice.

Vsem, ki so dobrega srca! Tajništvo Strokovne zveze rudarjev, Trbovlje, razglása: Velekapitalistična Trb. premogokopna družba, katere glavni akcijonarji so dunajski in francoski židje — tako slabo plačuje svoje delavce, da so bili le-ti primorani dne 20. julija t. l. stopiti v stavko, katera, kakor izgleda, preti trajati dalje časa. Da si rudarji niso mogli preskrbeti radi gori navede njih nizkih plač potrebnih gmohtnih sredstev za slučaj stavke, je umljivo. Vsled tega se podpisana Strokovna zveza rudarjev najuljudneje obrača na celokupno slovensko javnost, da nam pomaga v tem boju vršiti delo krščanskega usmiljenja s tem, da podpira po svoji močnasti stavkajoče rudarje in njih družine. Za vsako najmanjše darilo bodo vam hvaležni tisoči rudarji, njih žene in otroci. Darila blagovolite poslati na naslov Strokovna zveza rudarjev, Trbovlje II, Društveni dom,

ali na uredništvo tega lista. — Delavci so pripravljene prevzeti vsaka dela, n. pr. sekanje drv itd. Ako imajo občine ali lastniki gozdov in drugi kaka dela na razpolago, naj to javijo na Strokovno zvezo rudarjev, Trbovlje II, Društveni dom.

Duhovniške spremembe. Provizorjem sta bila imenovana g. župnik pri Sv. Juriju ob Ščavnici za soprovizorja pri Mali Nedelji (g. Kolarič je na to župnijo resigniral) in g. škalski kaplan Marko Sagaj za Brezno. Dopust radi boleznii so dobili sledeči gg. kaplani: Vladimir Cepuder, kaplan v Grižah, in dr. Edgar pl. Geramb, kaplan v Hočah, ter Jožef Dušič, kaplan v Marenbergu. Na novo nastavljeni so bili sledeči gg. novomašniki kot kaplani: Janez Soline v Slov. Bistrico II, Matija Medvešek v Kozje, Jakob Zidanšek k Sv. Lovrencu v Slov. gor., Vinko Kolman v Solčavo, Jurij Guzej v Braslovce II, in Radovan Jošt v Šmarje pri Jelšah II. Prestavljeni so bili gg. kaplani: Janez Granfola iz Braslovce II kot pomožni duhovnik v Griže, Ant. Medved od Sv. Pavla pri Preboldu v Gornjo Radgono, Viktor Lunder od Sv. Vida na Planini k Sv. Pavlu pri Preboldu, Simon Simonc od Sv. Martina pri Šaleku k Sv. Vidu na Planino, Franjo Grobler iz Solčave k Sv. Martinu pri Šaleku, Ferdinand Poprask iz Slov. Bistrice II v Staritrg, Anton Zupanič iz Kozjega v Škale in Feliks Vršič od Sv. Lovrenca v Slov. gor. v Makole. Zopet nastavljen je bil deficient g. Januš Kotnik kot kaplan v Galiciji.

Sestanki med nami in Avstriji na severni meji. Predstojnik mariborske železniške policije nas naproša, da objavimo sledeče svarilo: Zadnji čas se dogajajo slučaji, da se na državni meji v Št. Ilju v Slov. goricah sestajajo naši državljani z avstrijskimi in tamkaj skupaj govorijo, jedo in pijejo. Ti sestanki so po obmejnih predpisih zabranjeni, kaznjivi in se bodo odslej, če ne bo pomagalo mirno svarilo, zabranjevali nasilnim potom.

V ilustracijo vladne skrbi za železničarje. Na ljubljanskem državnem kolodvoru se je v nedeljo onesvestil neki železničar. Ker so mislili, da ga je zadela kap, ali pa solnčarica, so poslali po trdnega zdravnika, ki je pa na prvi pogled ugotovil, da železničarju drugega ne manjka kot najpotrebnejša hrana in da je popolnoma izstradan. «Mesto recepta vam dam 10 dinarjev» je rekel zdravnik, «da se boste mogli vsaj enkrat nasititi, ker ste vsled lakote omedleli.»

Gonja proti prečanskemu častništvu. Kakor je bilo pričakovati, tako sledi sedaj iz špijonske afere ter iz vsega drugega, kar se po beograjskih listih naklada na hrvatski in slovenski rovaš, tudi silna gonja proti oficirjem iz bivše avstro-ogrske vojske. Posamezne so tudi doslej često napadali, a to so bile samo osebne stvari sedaj je pa gonja sistematična in naperjena proti vsem oficirjem iz bivše avstrijske vojske in izvzeti so oni, ki opravljajo med svojimi tovariši posebne naloge in misije. Vsaka komanda ima kakega oficirja-prečana, ki se solnči v posebni milosti, vse drugo pa je nezanesljivo in nesposobno. Sistem gonje sedaj po petih letih se vidi zlasti pri častniških izpiti. Če delajo podčastniki izpit za podporočnika in je v komisiji kak oficir-Hrvat, potem se gotovo oglasi kak «Balkan», da je on — oficir-prečan in samo on vrgel vse oficirske kandidate, ki imajo imena na —ič. Druge izpraševalne komisije, ki so sestavljene iz samih Srbov, pa zopet po «Balkanu» in po drugih šovinističnih glasilih dobivajo posebna navodila in tako se vnaša v vojsko mržnja in zavist.

Nekaj iz «Poštnege uradnega lista.» Šef poštnege ravnateljstva v Ljubljani je začel «Poštni uradni list» izdajati v blaženi cirilici. Seve, se bo g. šef izgovarjal, da je moral to storiti na pritisk poštnege ministrstva, a mi znamo iz verodostojnega vira, da zapove za Slovenijo g. minister samo to, kar mu nasvetuje g. dr. Debeljak. V svoji centralistični pokornosti pa ni vedel g. Debeljak drugega, kot da je zamenjal latinico s cirilico. V enem od zadnjih «Poštinih uradnih listov», ki je še bil tiskan v latinici, smo čitali: «Za spomenik v vojski poginulih.» Na besedi «poginulih» se je marsikdo upravičeno spodbil, ker Slovenci umiramo in ne poginjamo kot živina prav najnižje vrste!

Pozno spoznanje. Za mariborsko in novosadsko Orjuno je najbolj divjala, razgrajala in se pretepała zagrebška. Vodstvo zagrebške Orjune je prišlo do prepričanja, da je divjaštvo zagrebške Orjune prikipeło do vrhunca in da se ta pot divjaštva ne sme nadaljevati. Vodstvo Orjune je izdalo na zagrebške orjune poseben poziv, v katerem jim zabranjuje obisk nočnih lokalov in osobito še onih, kjer so se doslej dogajali pretepi in prepri. Ob koncu tega poziva je še dostavljen poziv, da se naj člani Orjune vzdržujejo alkohola, ker je vodstvo Orjune dognalo, da se je zgodilo največ incidentov v pijanosti in baš radi tega ti pretepaški slučaji niso junaški čini. Ravnokar označeni poziv je sam na sebi zelo hvalevreden, a čisto proti duhu Orjune in ako se ga bo Orjuna res držala, potem bo izgubila svoje najagilnejše člane. Orjuna je računala na brzi uspeh, tega ni bilo in sedaj bo razpadla v demoralizaciji. Ako bo ta hrvatski poziv zadel tudi mariborske orjune, potem bodo odpadli vsi od predsednika — najmlajšega zelenega lintverja Reharja, do tatinskih Hlebšev in cerkvenega roparja Štoke. Ob razsulu Orjune kobaca njegovo vodstvo do pravega spoznanja, ki je prepozno, ker kredit Orjune je že davno fuč.

Zagrebška Orjuna se zopet živahno giblje, Menda se hoče osvetiti za batine, ki jih je zadnje čase dobila od Hrvatov, pa radi tega prireja nove napade. Tako so včeraj sredi poldneva na ulici napadli dijaka Rupiča ter ga pretepli. Zvečer pa so udrli v upravo «Hrvatskega Borca», ki jim je posebno v želodcu ker ga smatrajo za glasilo Hanaovcev, Urednika, ki je imel inšpekcijo so zvezali ga privezali k postelji, potem pa so vse knjige

premetali, spise raztrgali in nazadnje celo uredništvo polili z vodo. Policija vročekrvne orjunce zasleduje, ker jih hoče izgnati iz mesta.

Zborovanje obrtnikov v Prekmurju. V nedeljo, dne 5. avgusta bo v Beltincih veliko zborovanje vseh katoliških obrtnikov. Na zborovanju govorita poslanca g. Klekl in g. Siftar, ter predsednik Jugoslovanske obrtne zveze g. Ogrin. Zborovanje bo popoldan ob 5. uri po zborovanju Slov. ljudske stranke. Prekmurski obrtniki naj pridejo takoj ob 2. uri na zborovanje SLS (Kmetijske zveze, kjer bodeta prekmurska poslanca poročala o političnem položaju, ker na obrtnem zborovanju bodo govorniki razpravljali le o strokovnih in stanovskih vprašanjih.

Starši, ki žele, oskrbeti svojim sinovom in hčeram pošteno tovarišijo, pripeljite jih k Ljudskemu odru. Kot krščansko socialna prosvetna in gledališka ustanova bo Ljudski oder posebej posvečal poleg umetnosti še posebno zdravi vzgoji svojega članstva. Čas prijave počete dne 15. avgusta. Do takrat se je mogoče prijaviti vsak dan med 18. in 19. uro v pisarni Ljudskega odra v Lekarški ulici 6, I. nadstropje.

Porajšilo. (Dopis iz Šoštanj.) «Jutro» z dne 28. 7. je prineslo anonimno pismo naslovljeno na g. župana Matija Marinčeka v Šoštanju. Iz komentarja k temu pismu bi se v prvem hipu dalo sklepati, da ga je napisal in odposlal kak pristav šoštanjskih krščanskih organizacij. Pismo je gotovo žaljivo za g. župana in mi izrecno povdarjamo, da se njemu kot županu od naše strani ne more očitati pomanjkanje takta. Še več, mi radi priznamo, da je bil g. župan Marinček do sedaj pri svojem uradovanju vedno nepristranski. In ravno radi tega ima g. župan v občinskem svetu in izven njega močno opozicijo, približno isto, kot jo je nekdanji imel gerent dr. Mayer, ki ji je bil preveč objektivni. In kakor svoj čas ta opozicija ni poprej mirovala, dokler ni odstopil dr. Mayer, tako tudi sedaj ne miruje. Iz stilizacije omenjenega pisma se jasno zrcali patos dobro znanega dopisnika, ki se ne sramuje podtikati tako podla dejanja našim organizacijam. Kakšen je bil njegov namen? Ali je samo slučaj, da se zadnji čas po Šoštanju govori, da bo Orel razpuščen? Ali je omenjeno anonimno pismo le izraz onemogle jeze nad najkrajše uspeli «Orlovskim dnevom»?

SDZ sekcija Celje priredi v nedeljo, dne 5. avgusta skupen izlet na sv. Kunigundo. Izlet je strogo obvezen za vse člane in članice. Iskreno vabljeni so gg. starešine in vsi prijatelji kat. mislečega dijaštva. Pridite v čim večjem številu. Odhod iz Celja ob 7. uri 50 z vlakom do Petrovc.

Zborovanje Hmeljarskega društva v Žalcu. Iz Sav. doline nam poročajo: Minulo nedeljo je bil Žalec na zunanaj praznično oblečen v zastave. Ko so ljudje videli vihrajoče zastave, so bili eni mnenja, da velja praznična obleka Zalca pozdravu ustoličenja novega knezoškofa, drugi so menili, da pozdravljajo skoz in skoz narodni žalčani z zastavami veselico sosedne požarne brambor v Gotovljah, šele tretji so uganili pravi povod razobešenja zastav: v nedeljo se je namreč vršilo v Žalcu zborovanje Hmeljarskega društva. Zastave pa so veljale pozdravu šefa na oddelku za kmetijstvo — znamenemu samostojnemu g. Sancinu in g. tajniku Hmeljarskega društva, šolniku Petričku, katerega je g. Sancin ob tej priliki odlikoval na prav slovesen način. Nezaslužno odlikovanje je g. Petrička tako navdušilo, da je potegnil iz žepa «Kmetijski list» in začel iz njega narvočim prebirati razne puhle in smetljive notice, s katerimi proslavlja ta list svojega krušnega očeta g. ministrskega mesarja Pucelja. G. tajnik tudi ni pozabil zaupati narvočim, kako si je zadnje dni brusil pete krog beograjske ministrske gospode g. Pucelj, da bi izposloval izplačilo neke denarne podpore Hmeljarskemu društvu. Seve ni dosegel nič, ker Beograd nima denarja za podporo slovenskega hmeljarstva. Poročilo g. tajnika o Puceljevi podpori zborovalci niso prav verjeli, ker nikdo od hmeljarjev ne ve, kdo in pri komu bi bil zgoraj imenovani podporo izposloval. Podpora Hmeljarskemu društvu je Sancin-Petriček-Puceljeva izmišljotina, kakor smo jih žalibog Slovenci že dokaj doživeli in celo pretrpeli. Na zborovanju se je tudi govorilo o dnevnicah obiračem hmelja, ki obeta ravno letos obilno in dobro žetev. Hmeljarji so sklenili, da bodo plačevali obiračem po 1 D od škafa in hrano, ali pa poldrugi D, a brez hrane. Eno kot drugo je veliko premalenkostno za uboge trpine, ki bodo morali za tako nizkotne dnevnice pomagati do vrha polniti žep hmeljarskim baronom. Treba tudi pribiti, da so srednji in manjši hmeljarji v Savinjski dolini zelo nevoljni na Hmeljarsko društvo, ker skrbi le za obogatitev hmeljarskih baronov in inozemskih židov, podpora in pomoč manjših hmeljarjev pa mu je deveta briga. Javna tajnost je, da pripravljajo savinjski hmeljarji in kmetje novo prekupovalnico hmelja in sicer na združni podlagi. Ustanovitev prekupovalnice bodo vsi manjši hmeljarji pozdravili z navdušenjem, ker bodo imeli od nje tudi denarno korist. Pri novi, združni prekupovalnici pa od Sancevina odlikovani g. Petriček gotovo ne bo tajnikoval in to radi tega ne, ker v srcu preveč nagiblje k demokratično-samostojni politiki. V poročilu o zborovanju Hmeljarskega društva sem se nekoliko začel, a nič ne škodi, naj zve o poteku tega na zunanaj strogo gospodarskega zborovanja tudi širša slovenska javnost, ki ne trobi v slabostjni in demokratiški rog.

Igralnica na Bledu. Ker se na Bledu shajajo visoki in bogati ljudje, je bila tam tudi igralnica, ki je pa sedaj zaprta, kakor poročajo večerajšnji listi, po brzojavni naredbi finančnega in notranjega ministra. O tej igralnici je bilo čitati te dni v beograjskem «Preporodu»: «Bled, 28. julija. Igralnica, o kateri sem vam poročal, dela s polno paro. Ljudje izgublajo ogromne svo

te. Državna blagajna pa svojih odstotkov še ni prejela. Država zgublja dnevno najmanj 1 milijon dinarjev».

«Nevarni» hrvatski listi. Beograjske fašistovske izmišljotine o hrvatskih zarotnikih so imele tudi to smešno trditev, da po Zagrebu do zob oboroženi Hrvati raznašajo cele svežnje lista «Hrvatski borec». To je seveda neumna laž, res pa je, da je ta list čisto zaplenjen in da ga policaji potem nosijo iz uredništva. Take in podobne laži pa le nekaj zaležejo in oblasti vidijo silno nevarnost v nekaterih hrvatskih listih. V uredništvu «Hrvatskega lista» v Osijeku so pred nekaj dnevi proti 10. uri zvečer napravili preiskavo: en major, en kapetan, šest orožnikov z namestnikom policijskega šefa na čelu in več detektivov. Vse so premetali in prebrskali, potem so pa začeli še po dvorišču in sosednih hišah loviti golobe, če ni med njimi špijonskih pismo-
noš. Ko so tudi golobom prebrskali perje, so pa odšli.

K aferi s katoliško cerkvijo v Senti. Javili smo že, da je vlada prepovedala nadaljevati graditev katoliške cerkve v Senti, obenem pa je zabranila bogoslužje v nedovršeni cerkvi. Ker katoličani v Senti nimajo druge cerkve, so imeli enostavno vsako nedeljo sv. mašo na prostem. To pa vladi zopet ni bilo po volji, pa je radi tega izdala naredbo, da naj oblasti najostreje pazijo, da se ne vrši služba božja katoličanov v nedovršeni cerkvi, niti na prostem, ker bi baje lahko nastala nesreča.

Spor med Novim Sadom in finančnim ministrom je rešen. Finačno ministrstvo je bilo namreč novosadski občini dolžno 5 milijonov dinarjev, pa jih ni hotelo izplačati. Šele ko je občinski svet v Novem Sadu sklenil, da toži finančnega ministra, se je ta ustrašil ter odločil občini povrniti dolg.

Vlada in vojvodinska mesta. Z občinami vojvodinskih mest se je vlada že pred leti pogodila, naj one pobirajo državne davke v svoji režiji, država jim bo pa dajala od nabranega in izplačanega davka 10 odstotkov. Mesta so davek pobirala in z 10% so računala v svojih proračunih, ko so pa davke pobrala, je ministrstvo financ vzelo ves denar v Beograd in 10% ni od nikoder. Mesta, v prvi vrsti Novi Sad, so že večkrat urgirala to izplačilo, a brez vsakega uspeha. Najprej to lažbe, potem izgovori, končno se je pa dejalo, da takega izplačila ministrstvo nima v svojem budgetu. Na to se je spomnilo ministrstvo, odnosno vlada šele sedaj, pred leti, ko so se sklepali dogovori z mestnimi občinami, pa o tem nihče ni vedel. Vojvodinske mestne občine se sedaj posvetujejo, kako naj nastopijo proti vladi, ki že vsem in vsakemu dolguje.

Podporno društvo uradniških slug, priredi dne 5. avgusta 1923 ob 10. uri dopoldne v dvorani v rokodelskem domu v Ljubljani ustanovni občni zbor in istega dne ob 4. uri popoldne na vrtu rokodelskega doma družabno veselico za člane, njihov družine in prijatelje društva z godbo, petjem in kupleti. Vstop prost. K občini udeležbi tako občnega zbora, kakor veselice vabi odbor.

Požar na beograjskem trgu. V pondeljek je izbruhnil v tržnici v Beogradu požar, ki je uničil 68 barak, last raznih branjevcev. Gašenje je bilo silno otežkočeno, ker je primanjkovalo vode v vodovodu ter so morali ognjegasci, da požar omeje, rušiti ostale barake okrog gorečih objektov. Škoda je velika, znaša več milijonov dinarjev.

Planinski koledar za leto 1924. Podružnice in posamezniki, ki še niso poslali korektur, gradiva in besedila za inserate, kakor tudi naročila za koledar, naj to nemudoma store. Odziv je letos tako malenkosten, da bo moral koledar po osmih letih prenehati izhajati. — Rotter.

Iz Maribora.

Jernej Ankerst — umrl. Včeraj zjutraj je po kratki, a težki bolezni kot posledici in zadnjemu aktu težkega vojnega življenja umrl upokojeni generalštabni major Jernej Ankerst. To ime pomeni mnogim v Mariboru od prvih dni prevrata sem toliko kot dobra roka in blago srec. Pokojni Ankerst je bil generalštabšef štajerskega obmejnega poveljstva, duša te važne postojanke tukaj v Mariboru, kakor tudi pri koroški ofenzivi. Bil je eden izmed zelo redkih, ki so vso svojo strokovno odlično moč, združeno s čisto ohranjeno slovensko-narodno individualnostjo in zavestjo posvetili takoj Jugoslaviji. Ni bilo treba, da se «uživi»; kar je po svoji veliki nardarjenosti in kulturnosti znal, to je takoj poklonil Sloveniji, ki mu je ideal bila in ostala. Hrupne in rajajoče periode osvobojenja ni niti opazil, ker je bil tako dober, da dela tudi za druge, ki v veselju pozabijo na delo, in ker mu je bilo v srečo, da dela tako in za to, kar ljubi. SHS vojska mu je dolžna mnogo zahvale, on pa njej prav nobene; še sprejeli ga niso na mesto, na katero je imel pravico ter tudi dokazal z velikim delom, da spada. . . . Mirno je nad vse pridno in vestno delal in mirno se je umaknil, ko je izkusil tudi intrigantstvo in ko so mu šele po dolgih in mučnih sekaturah dali pokoj vsled posledic, zadobljenih tedaj, ko je bil med silno redkimi rešenci neke avstrijske ladje, ki se je razbila na italijanskih minah ob albanskem obrežju. Vse, kar mu je vojna dala in vzela, je nosil mirno, vdano in dostojno in tudi za domovino in rodbino je delal s tako tiho požrtvovalnostjo, da drugi niti videli niso, kako se izčrpava to blago in lepo človeško življenje. Kdor ga je poznal, ga bo ohranil v najlepšem spominu. — Pokopan bo jutri ob 17. uri na starem mariborskem mestnem pokopališču.

Eks-poslanik dr. Vošnjak kot hišni posestnik v Lajtersbergu si je dovolil še eno, sebi in svojemu dose-

se ni odzvala njegovemu visokemu «službenemu pozivu» na predstavljanje in poklon, je doktor prava, ki je v službi pri nekem denarnem zavodu Maribora, in «ministrska» užaljenost in maščevalnost gre tako daleč, da plane nekega dne v ravnateljstvo dotičnega zavoda skrajno nepriključiva pojava s predstavo «minister dr. Vošnjak» in celo ploho besedi, kako potrebno in koristno bi bilo za podjetje, če odslovi tega in tega uradnika, ki se noče pokoriti njemu — «ministru», «poslaniku», «bivšemu univerzitetnemu profesorju» itd. Podjetje je seveda pošteno in solidno in ni hotelo taksirati svojega osobja po uslužnosti do takih veličin, kot je dr. Vošnjak, in tako je ta zvržena veličina tudi na tem zahrbleno maščevalnem polju pogorela.

Katoliški shod v Ljubljani. Kakor smo že ponovno javili, se vrši v četrtek, dne 2. avgusta v Lekarniški ulici ob 20. uri informativen sestanek vseh, ki se žele udeležiti katoliškega shoda v Ljubljani in z njim združenega romanja h Mariji Pomagaj na Brezje. Poleg onih, ki so se morda že prijavili za udeležbo, so vabljeni k sestanku tudi vsi oni, ki se še niso odločili za prijavo ali jih sicer zanima poročilo o predpripravih, za to deslej največjo manifestacijo katoliških Slovencev.

Prošnja za starinske in umetniške predmete. Zadnji mesec je priredilo mesto Varaždin jako lepo in bogato razstavo kulturnohistoričnih predmetov, ki jih je dalo prirediteljem na razpolago varaždinsko meščanstvo. Jasno se je pokazalo, koliko umetniških in historičnih vrednot posedajo zasebniki, ki so pa za javnost in splošnost nedostopni in zakriti. Prepričani smo, da imajo tudi mariborski meščani in okoličani mnogo umetniško ali zgodovinsko važnih predmetov. Obračamo se zato nanje s prošnjo, da jih prepuste, oziroma posodijo Muzejskemu društvu za tukajšnji mestni muzej. Lastninsko pravico si lahko pridržijo, društvo jim da potrdilo in predmete dobe zopet lahko na zahtevo nazaj. V vseh večjih muzejskih zbirkah najdemo razstavljene predmete, ki so last zasebnikov, pa delajo čast muzeju in lastniku. Kdor bi ne mogel svojih dragocenosti za dalje časa pogrešati, naj jih posodi vsaj za čas industrijsko-obrtne razstave to je od 15. do 26. avgusta, ko bode tisoč in tisoč tujcev obiskalo Maribor ter bo tudi muzej vsak dan odprt. Izloženi bodo ti predmeti v posebni sobi z imenom lastnika in označe, da je predmet posojen le za čas razstave. Večje predmete bo spravilo v muzej društvo samo, ako se mu javijo po dopisnici, osebno se bodo sprejemali v nedeljo od 10. do 12. ure v muzejskem poslopju (Cankarjeva ulica). — Društveno vodstvo je prepričano, da oklic ne bo dejstven in da bo v čast našem mestu uspelo tudi pri nas, kar je bilo možno v Varaždinu. Za Muzejsko društvo v Mariboru: dr. Fr. Kovačič, društveni predsednik, dr. P. Strmšek, zastopnik Muz. društva v razstavnem odboru.

Prosvetni kartel ima redno sejo v četrtek dne 2. avgusta ob 19. uri (7. uri zvečer v Lekarniški ulici). Zastopniki društva naj pridejo polnoštevilno in točno, ker se začne ob 20. uri na istem prostoru predavanje o katoliškem shodu. — Tajnik.

Prosvetni kartel v Mariboru. Članom naših društev, odsekov in organizacij ter naši javnosti v Mariboru in bližnji okolici sporočamo sledeče v vednost: Da se doseže čim enotnejše in smotreno delovanje vseh naših društev, odsekov in organizacij v Mariboru in bližnji okolici (Studenci, Krčevina, Lajtersberg) se je v sporazumu z le-timi osnoval Prosvetni kartel v Mariboru, ki je avtonomen odsek SKSZ v Mariboru. Delo Prosvetnega kartela (PK) določa poseben poslovnik, ki je obvezen za vsa v PK ujedinjena društva in ki se morajo po njem odselej strogo ravnati; obenem je PK reprezentančni zastopnik vseh teh društev. — S PK je torej končno ustrezno dolgotrajni potrebi in želji naših društev v Mariboru in okolici, da dobe svoje osrednje zastopstvo, ki bo znalo prevdarno voditi vse naše prosvetne in nepolitične organizacije, priskočilo društvom na pomoč, kjer je potreba in uravnavalo sploh vse naše društveno življenje v prave smernice. — Tajništvo PK v Mariboru je tačas v Lekarniški ulici št. 6, I., kjer dobe društva potrebna navodila in pojasnila.

Pomembni dan Orlovskega odseka Maribor. Danes poteka 15letnica obstoja in delovanja Orlovskega odseka Maribor. Odsek je bil ustanovljen dne 1. avgusta l. 1908. Tiho praznuje odsek ta značilen in omembe vreden dogodek danes zvečer v Lekarniški ulici 6 z slavnostno sejo in občnim zborom. Zunanje slavje pa se bo vršilo v jeseni, nakar že sedaj opozarjamo odseku na klenjeno občinstvo.

Prošnja. Orlovski odsek v Mariboru sestavlja za proslavo 15letnice svoje ustanovitve natančno kroniko, ki bo izdana tudi v javnost. Podpisani odbor prosi vse, ki so kedaj bili člani ali so drugače sodelovali pri mariborskem Orlu, pa tudi one, ki vedo za kakoršnokoli podrobnost, da mu pošljejo pismena poročila o vsem, kar je kakorkoli v zvezi z zgodovino Orla v Mariboru od njegove ustanovitve sem pa do danes. Dobrodošla je vsaka drobtinica, da se tako ohrani znanecem. — Odbor Orlovskega odseka v Mariboru.

Orliški večer v Lekarniški ulici. Mariborske Orlice priredijo s sodelovanjem mariborskega Ljudskega odra v soboto dne 4. avgusta ob 20. uri v dvorani Katoliškega pomočniškega društva telovadni in dramatični večer. Med telovadnimi točkami bodo izvajale izbrane telovadkinje očarjujoče simbolične vaje. V dramskem delu nastopi 14 članic v Silvin Sardenkovi idili «Selski angel». Orlištvu naklonjeno občinstvo iskreno vabimo da poseti zanimiv večer polnoštevilno.

Krekova posojilnica v Mariboru bo poslovala od 4. t. m. v novih uradnih prostorih, Vetrinjska ulica 16, I. nadstropje. Malo časa ostanejo še samo dosedanje uradne ure, to je v soboto od 3. do 5. in v nedeljo od

9. do 11. ure, v kratkem pa se bo število uradnih ur pomnožilo. Načelstvo.

Kolesarska cestna dirka. Mariborski kolesarski klub «Edelweis» priredi v sredo (na praznik) dne 15. avgusta t. l. cestno dirko na 25 km z obratno točko. — Dirka je odprta za vse kolesarje Maribora. Start in cilj je pri kilometru 1 na Koroški cesti. Vozilo se bo na dva razreda: Junijorji pod 18 let ne vozijo, senijorji pa ne pod 40 let. Za vsako leto prekoračene starostne meje se seniorjem računa pol minute. Dovoljene so vse vrste koles. Izmenjava koles med vožnjo ali pa tuja prives odvzame pravico do darila. Vsak udeležnik se vozi na svojo nevarnost in račun. Za eventuelne nezgode itd., klub ne odgovarja. Udeležniki se imajo ravnati točno po policijskih predpisih. Kolesarji naj pridejo eno uro pred startom v hotel «stara pivarna», da se pripravijo na start, ev. še potrebna navodila se dojo objavila na startnem prostoru. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Za tekmo juniorjev so določena 3 častna darila in za tekmo seniorjev tudi 3 častna darila. Prijavnina pristojbina je 10 dinarjev. Za startno številko je ob enem založiti 10 D, katere se ob vrnitvi iste vrne. Za ključek prijav je dne 12. avgusta ob 12. uri. Prijave je poslati botčarju Halbwidlu. Naknadne prijave se sprejemajo samo z dvojno prijavno pristojbino. Ob 17. uri se nato vrši še dirka «težkih» na 2 km z obratno točko. Tekma dostopna vsem težkim od 90 kg naprej. Kolesarje se bo tehtalo na startnem prostoru. Darila se bodo določila po tem, koliko bo prijav. — V ostalem veljajo določbe, kakor zgoraj.

Veselica kolesarskega društva «Edelweis» dne 5. avgusta bo v gostilni Anderle v Radavnju. Kolesarski klub bo oskrbel, da bo zabava prisrčna. Od velike karne pa do veseličnega prostora bo vozil avto. V slučaju slabega vremena se prireditev vrši prihodnjo nedeljo, dne 19. avgusta.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevod Paulus.

Zazeblo jo je v kljub vročemu zaprtemu zraku, ki je polnil gledališko dvorano. Ogrnila si je ramena z dragoceno svilen roto in se vdala razmišljanju — Kakor iz neznane daljave so sedaj na njeno uho prihajali glasovi godbe —

Njene misli so za trenutek odhitele od ljubljene brata k njemu, ki je tudi imel pravico do njenega zupanja, pravico do njene jubezni. Zapuščeno se je čutila, bala se je za Armanda. Srčno rada bi se bila kje poiskala tolažbe, nasveta —

Percy jo je nekaj ljubil, njen soprog je bil — Zakaj bi naj sama nosila strašno breme —? Njegovi možgani so bili majhni, to je bilo res, mesto njih pa je imel več ko dovolj mišic na svojem orjaškem telesu — Če bi ona poskrbela za pametno misel, on pa za moško odločnost in za izvršitev, ni bilo dvoma, oba skupaj bi zvodila za nos najbolj navihanega diplomata in rešila Armanda, pa bi ne bilo treba staviti v nevrnost plemeni tega zapovednika junaške lige. Percy pozna njenega brata, zdelo se ji je, da ga ima rad — Prepričana je bila, da ji bo pomagal.

Chauvelin je ni motil v njenih mislih. Postavil jo je pred svoj kruti ali — ali in sedaj ji je dal časa, da se odloči. Zdelo se je, da je ves zatopljen v godbo in petje, in kakor poprej Margareta je sedaj on hobnal po razunastem robu ložine pregraje. —

Nekdo je rahlo potrkal in Margareta se je vzdramila.

Percy je bil, dolg in plešast, dremav in dobrovoljen, na licu mu je ležal njegov večni brezizrazni, napol boječi napol trapasti smehlaj. Nikdar jej ni ta smehlaj tako hudo dražil živce ko v tem trenutku.

«E-hm — voz vas čaka zunaj, dragica!» je dejal s svojim najbolj dolgočasnim, zateglim glasom. «Mislim, e-hm, — da hočete tudi vi k tistemu plesu — Ah — oh — oprostite — e-hm — gospod Chauvelin — nisem vas — e-hm — videl. Oprostite — e-hm —!»

Pomolil je dvoje tenkih belih prstov Chauvelinu, ki je vstal, ko je Percy stopil v ložo.

Vsa čast gospodinjam, ki zahtevajo odločno pri trgovcu domač izdelek «Pekatete». So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Gospodinje, vam to velja! Ostanite pri domačem blagu in zahtevajte pri trgovcu le testenine «Pekatete». So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

«Pridete — draga?»

Margareta je nepotrpežljivo vzdihnila. Ves up se ji je mahoma razblinil. Ta človek — pa bi ji naj pomagal —?

Ogrnila si je površnik, dala soprogu roko — ne da bi ga pogledala — in rekla:

«Pripravljena sem!»

Pri vratih pa se je obrnila k Chauvelinu, ki je s klobukom pod pazduho in s čudnim nasmehom krog tenkih ustn gledal na neenaki par ter se pripravljaj, da stopi z njima iz lože.

«Na svidenje, Chauvelin!» mu je dejala prijazno in mu polno pogledala v oči. «Vidiva se pri lordu Grenville — ali ne?»

In v njenih očeh je prekanjeni Francoz, ni dvoma, bral nekaj, kar ga je popolnoma pomirilo, kajti s hudomušnim smehlajem je potegnil tobačnico, izdatno

in z užitek ponosljaj, si otepel par praškov duhtečega tobaka s suknje in si zadovoljno pomeneal suhe, koščne roke —

X.

PLES PRI LORDU GRENVILLE.

Lord Grenville je sprejemal svoje goste v predsobi razkošnih prostorov zunanega ministrstva.

Odlični možje, ugledne dame, vplivne in važne osebnosti iz skoraj vse Evrope, ministri in poslanci, diplomati in državniki so prihajali, klanjajoč se in pozdravljajoč, se pomudili v predsobi ter se razkropili po razsežnih dvoranah in sobah, eni k plesu, drugi k zabavnim pogovorom z znanci in prijatelji, spet drugi k igralnim kartam in bogato obloženim mizam.

(Dalje prihodnjič.)

Kuharica, samostojna in snažna, sprejme se takoj v trgovsko hišo v Mariboru. Plača po dogovoru od 1000 do 2000 K. Naslov pove uprava tega lista. 450

Vinotoč Krmeka naslednik Zorko, Košak, je otvorjen.

Proda se lokal za mešano trgovino v dobrem kraju. Naslov v upravnistvu. 451

Prodam vitelj s celo transmisijo ter z mlatilnico vred. Vse v najboljšem stanu. Cena po dogovoru. Ivan Kovač v Crešnjevcu pri Slov. Bistrici. 448

V najem se vzame majhno posestvo, oziroma tudi samo hiša v bližini Maribora. Naslov v upravnistvu. 455

Polustabilni parni stroj 40 HP s parnim pregrijačem, najboljši nemški fabrikat, v dobrem stanju prodaja po vredni ceni Daruvarska dionička pivovar na in munjara Daruvar (Slavonija). Eventualno menja za en Sauggasmotor od 40 HP. 437 6-1

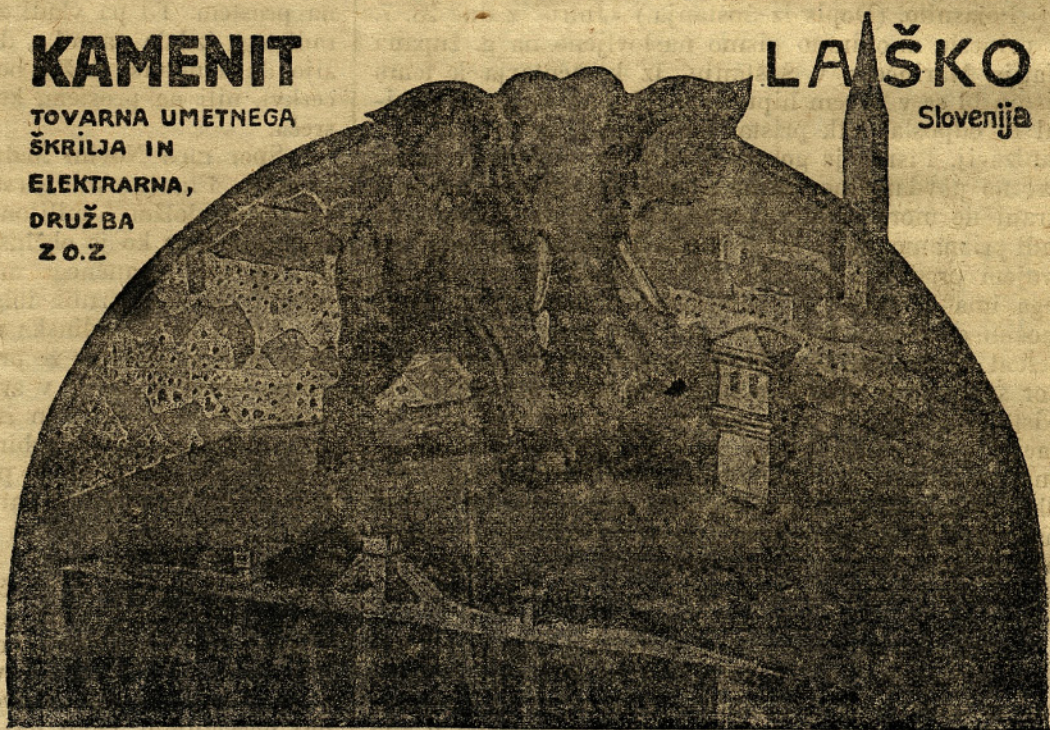
XXXXXXXXXXXX
SODI

dobro ohranjeni vinski, od 3 do 7 hl, prodaja ugodno Verhunc F., Maribor, Majstrova ulica 17. 453 2-1

XXXXXXXXXXXX

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

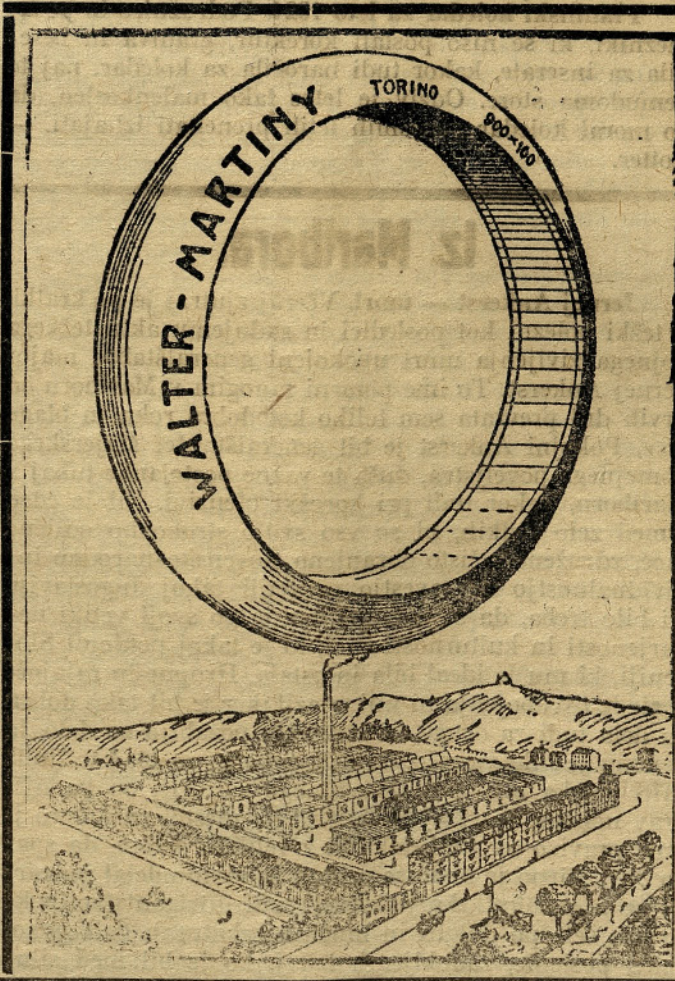

LAŠKO
Slovenija

KUPUJEM

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga

FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16.

Nizke cene! Solidna postrežba! — Poštni nameščenci na obroke!